

no 7 Transporte
NOSTRE TEATRO

L' aigua rocha

Comedia comica-dramatica en un acte y en prosa, original de

PACO BARCHINO

Representada en gran Edifici en el "Salon Novedades" de Valencia, el 24 de Mayo de 1932

DR. MOLINER, 3

TELEFONO 11102

Que se propose
 a vostó de es
 criure est obra

Al escriure esta comedia y encara qu' en mi no siga
 costum el «posarme serio» cuan escrio, sols me vaig propo-
 sar plasmar un cuadro de l' ambient trágic que viu en nos-
 tra horta valensiana, eixa horta valensiana qu' entre el can-
 tar d' una albá sona un tío o se clava un puñal en el cór: del
 que líra per terra l' honor de la llauradora adora.

BARCHINO

DEDICATORIA

Al intel·lectent empresari del «Saló España» d' Alacant, gran propagaor y admirador del teatre valensia.

Don José Romeu

en l' apressí sinser d' un bon amic.

L' AUTOR

REPARTIMENT

PERSONACHES

ACTORS

M. Esquina
Elin. Medo
Charo
El P. Valera
El Clapellera
Jaume
La d'Arca

TONA LA VIUDA
 CARMEEA
 PASGLIALETA
 EL TÍO CHAUME
 PEPE
 COLLERO
 PACO EL ROIG
 QUIQUET EL PASTOR

Sra. Pepeta Quevedo
 Amparo Piquer
 Tereseta Pérez
 Sr. Pepe Martí
 Vicent Broseta
 Manolo Haro
 Pepe Cabrera
 Enrique Andreu

Rodríguez

L' acció en un poble dels alrededores de Valensia
 Epoca actual. Dreta y esquerra: la dels artistes

ACTE ÚNIC

Entrà de casa d' albarder de poblè. Porta al foro que dona alhorta y dos laterals que comuniquen en l' interior de la casa. En segon terme de la esquerra tauleta en utensilis de treball. I per les parets corraiches, collerons y ets. Es cap a la vespraeta.

En essena y chunt a la tauleta asentats PEPET y COLLERO. En la cahira baixeta qu' este últim esta asentat té una bota de vi penchant.

Coll. No te molestes que tinc ast el botiqui.

Pep. Afanes, home, afanes, que ya es casi hora d' acabar la faena y eixe collero está sinse cosir y encara.

Pep. Ahón?

Coll. Ché, es que no trobe el fil.

Coll. En la bota. Chás, tiramen una chorriteta en la ferida; yo tot hu cure en vi.

Pep. Prenga fil.

Pep. Sap que té grasía.

Coll. Veus? Ara no encuentre la ahulla. (Buscantla per terra. Se fa un trago).

Coll. El vino es balsamo reconosido por las eminensias medicas.

Pep. Búsquela be. Estará per terra.

Pep. Porte, porte. (Abocantli vi en la bota: el últim).

Coll. Ché, que no la trobe. (Atra trago).

Coll. El últim? Qué has fet, Pepet.

Pep. Pero, vosté qué busca; l' ahulla o la bota del vi?

Pep. m' has mortu.

Coll. Les dos coses.

Pep. Per qué?

Pep. Prenga, ahulla, y afanes, que van a vindre a per eixe cabell só y encara estará per pasar de grasía.

Coll. Perque si yo arribo a saber qu' era l' últim, en conter de tirármelo al dit, el tire al cor.

Coll. Home, si este descontent d' este taller es perque no deixen a ú ni respirar. (Més trago).

Pep. No bega més, cregam a mi el vi es el pichor enemic que tenim en la societat.

Pep. Pues ché, si aixó no es respirar. (Per els tragos) que vinga Deu y que hu vecha.

Coll. Tens raó, ché, m' has convençut, ya no bec més.

Coll. Ya m' estás insultant. Tu veus? (Bebent).

Pep. Perque no'n queda?

Pep. El que. Ueu es vosté.

Coll. Per aixó dic que no bec més.

Coll. Lo que vullgués. Ay!

Pep. Qu' és aixó?

Coll. Qué m' he clavat el puncho en lo dit hasta el manec.

Pep. Aixó no es res.

Coll. Res? «Accidente del trabajo» Artículo cuarto: el obrero que se pinche un dedo, tendrá derecho a una semana de jornal sin trabajar, y a beber todo el vino que quiera en esa semana.

CARMELA per el foro

Car. Pepet!

Pep. Mane vullga Carmela.

Car. Cuan vullga m'achudará a entrar a mon pare, que ya s' en está anant el sol.

Pep. Vosté mana en mi, en seguida.

Car. Moltes gracias.

Pep. Be pot donarles la que tant me té.

Car. Al remat me hu farà creure. (Matis foro).

Pep. Esta chica me porta marcat. Ay, cuán seré el día que me desidiré a parlarli?

Pep. Vinga, aném; ara li posaré una poca d' arnica en lo dit.

Coll. Yep! En qué penses?

Pep. En... en res.

Coll. En res? La filla del amo te té chalat.

Pep. Es veritat. A qué negaro?

Coll. Púes duro, home, duro. Cuant esperes a parlarli?

Pep. Noisé, ya fa temps que vaig pensant, pero me falta valor.

Coll. Te falta valor? (Agarrant la bota) Dónam un quinet.

Pep. Aón va?

Coll. A portar valor. T'en fas dos tragos d'esta (Señalant a la bota) y al rey li parles de tú. Si yo fora tú ya m'habera casat.

Pep. Y en prop de quarant anys que té ya, per qué no se casa?

Coll. Perque acasamiento y mortaca del sielo baca y el meu se conerix que s'ha perdut en els núbols, perque may abaixa.

Pep. No diga això, que yo sé que Tona la viuda está morta per vosté.

Coll. Pos que la soterram, perque yo en ella no me case. En quatre marits que ha mort ya.

Coll. Calla, home, això no es dona, això es el cólera az domisilio. Pero tú en el temps que así estás y at haberes pogut desidir per Carmela.

Pep. Es veritat, y no més vullguera casarme en ella per dos coses.

Coll. Si són scialptiques no me les dignes.

Pep. Primera: perque la vullc en tot còr y según per donarli una alegría a eixe pobre pare baldat, el nostre amo, que según diu el meche en un atac d'eixos que li agarren de parálisis se quedará en ell. Pobre vell! Desde qu'ell está baldat, que yo asoles porte el taller avant.

Coll. Yep, alto ahí, tú asoles no que yo també t'achude a treballar.

(Tirant a beure) (Ni gotal)

Pep. Aném y entrarem al tío Chau-

Coll. Che, pero si no bec quines forces tir c que tindre p'achudar te a entrarlo.

Pep. Toque, yo el convidaré a un deu.

Coll. Prou, ya m'has convensut? (Matis forma els dos)

PASCUALETA per la dreta en dos hous en la mà.

Pas. Ni Carmeleta, ni Pepet, ni Collero. Ara es pues l' hora d'aguardar estos dos hous que han post les gallines. Ma mare s'extraña de que les gallines se menchen tant d'hou, pero yo els vaig agarrant y arreplegantlos pa cuan me case en Quiquet. (Matis caqueria)

Entren per el foro a **CHAUME** apoyat entre **PEPET** y **COLLERO**. Chaume está envellit, més per la parálisis y el patiment que per la edat. **CARMELA** entra en ells portant el sillo p'asentarlo.

Car. En cuidaet no tings pressa, pare Chau. Asó es un patir, no me puc valdre!

Pep. Animo, tío, Chaume, vosté se posará bo.

Car. Si Deu vol que s'...

Chau. Cuan me muiga, Pepet, cuan me muiga.

Coll. Home, no parlo de morir-se, qu'encara tenim que fer una paella cuan vosté estiga bo y eixe dia yo tinc que agarrar una turca.

Pep. Abans d'eixe dia n'agarrará més d'una.

Coll. Veu tío Chaume. Ya m'insulta Chau. No fases cas. Pepet es que té

ganes de fer-te parlar, tú beu tot lo que te demane el cós.

Coll. Gracias; pendré el consell.

Chau. Asenteume; espayet.

Car. Veu? Ya está.

Chau. Gracias; gracias a tots. Esta parálisis me mina; soc un trasto inútil.

Pep. Colleró; quant vulga pot a ar-senar-se.

Car. Pepet, no s'én vacha; y pegue una miraeta a mon pare; mentres yo acabe d'arreglarli el llit.

Pep. Sí; se manarmeun ningú estaria así; se manarmeun vosté més en cara.

Car. Moltes gracias.

Pep. (Marchat) De... de res. Car.

Car. Carmeleta. Car. Pare; así se queda en compañía de Pepet; sí? Vol que li done un beset? Vinga; tinga un beset y mil també. (Besa a son pare)

Pep. (Qué dolsos deuen ser els seus besos!) (Y diatragut pensant en els besos, en conter de penchar el cabesó en la paret, li'l pencha del coll a Colleró)

Coll. Ché; tú; home; que m'has posat el cabesó a mí? En qué pensaves?

Pep. En els besos... dic no; en el cas besó. Dispense.

Car. Ja... qué grasiat (Matis de sta)

Coll. Quant yo dic que a tú t'haurém de dur al relloncher; pas que te pose el trós de corda que te falta en el cap. Vosté mana algo; tío; Chau-me?

Chau. Yo res; veches si Pepet vol algo de tú.

Pep. De paso vacha y arreplegue el punchó gran de casa el ferrer.

Coll. Está be. Adiós. (Tornant arros a agarrar la bota) Ché; que me s'olvidaba emportarme a la meua amiga.

Pep. Qui es la seua amiga?

Coll. La bota; home; la bota. (Matis foro)

Chau. Pepet; ara qu'estém asoles; volguera parlarte.

Pep. Un secret?

Chau. Escolta; si alguna vegada veres que señalaren a ma filla; que la portaren entre llengües; defens-la; fore per culpa d'aquella...

Pep. Per culpa de qui?

Chau. Per culpa de sa mare. No; tadiu res eixa fecha que huf marca el calandari?

Pep. Sí; señor; que huf fa anys morí; aufiga en el toll de l'aigua rocha sa muller; la mare de Carmela. Que Deu la tinga en la gloria.

Chau. Si es cert que hi ha Deu y gloria; que Ell la tinga allí; que la perdona; igual que yo la perdona. Sa trahisió fon sa mort.

Pep. Oint lo parlar aixina; m'asustar. Acás no fon una desgrasia; el que morira; aufiga?

Chau. Desgrasia no; fon el pago de la seua culpa.

Pep. Parle y...

Chau. Ma muller; y; yo; erem felisos; els dos viviem alegres y contentes en compañía d'eixa anhel de filla que Deu mos doná. Però com en este mon; no hi ha felisitat completa; entre la nostra; s'interposa un canalla; que tira a terra el nom honrat d'esta casa; d'que no poguim saber qui fon; perque de saber qui es; baldat y tot comestic; tot mon cós reaccionaria; en tal de destrosarli; la vida; igual que ell me destrosá la felisitat.

Pep. No s'exte; podria empichorar y... Pero averigua.

Chau. La veritat; que era una mala dona; que sinse respecte a mí; ni a sa filla; deixaba entrar en casa en nostra ausensia; a un home. Una nit els vaig veure als dos chunts; per el camí de l'asequia; anában; entonses; entonses; fon cuam me sentí; fiero. Corregui cap a ells; per la mateixa senda; se donaren

conter de que yo els seguia els passos y com cabrits que veuen de prop al llop també ells corrien. De pronte y per els taroncherals desaparegué l'home que l'acompañaba, deixant la asoles abandonantla, pues ni valor tingué pera defendre-la! Ya prop de ma muller tirí brasat p' agarrarla y al retrocedir ella, sinse donarse conte de que raere estava el toll de l'água rocha, en ell caigué.

Pep: Tots creguerem que de un suïssi se trataba, pues aixina hursertificaren els meches.

Chau: L'hiabera pogut traure d'allí, pero salvantli la vida no la salvaba de la vergonya, y per aixó la deixí afejar, per aixó.

Pep: Trista es la historia!

Chau: Per aixó fon el suplicarte que defendgues a la meua Carmela, si algu parla mal d'ella.

Pep: De Carmela yo li chure, que no consentiré que ningú parle, perquo Carmela es pa mi la vida.

Chau: De veres que vols a ma filla?

Pep: Més que a les ninetes dels meus ulls.

Chau: Qué content me poses ointe parlar aixina! Tu eres bo, honrat, treballaor. Pepet, per qué no te cases en ma filla? No t'agra?

Pep: Qué més dicha per a mi qu'ella vullguerat?

Chau: Per qué no ha de volerte?

Pep: Com hasta la poc festechá en «El Roig».

Chau: Alló acabá.

Pep: Silensí, así ve la chica.

CARMEEA, mimosa en son pare.

Car: Pare, entre Pascualeta y yo, li habém deixat un llif més esto-

bat que un camó de rey. Hale, cuant vullga el chitarém.

Chau: Después, filla. Quina presatens?

Car: Es qu'el sol ya s'amagat y la chelor més pronte li perchua, dicará que atra cosa veritat, Pepet?

Pep: Sí, Carmeleta.

Chau: Entreme dins si voleu, pegaré un moset, pero después traigame así atra vegá hasta el toc d'animes.

Car: Bueno, lo que vullga.

TONA per el foro.

Tona: Buenas tardes a tots.

Car: Hola, tia Tona.

Tona: Y la meua chica? Per aón está Pascuala?

Car: Dins está; ha pasat a achudar-me.

Tona: En agarrarla, la deixé a estiróns en camisa.

Pep: Dona, tant com en camisa.

Tona: Bueno, en camisa no, porque no vulle que agarro un reuma a les cames, pero que li arranque el moño aixó es tan sert com ya fa huit semanas que no arreplegue un hour de les gallines.

Chau: Qué te passá tan crema, Tona?

Car: Li ha fet algo Pascuala?

Tona: Pues que la deixé al cuidao de les gallines pa que no les perga de vista cuam ponen, y en la golosina de vore al noviet, a eixe pastor que té tota la cara d'un serdo en l'agonia, y me les deixé asoles. En agarrar al pastor, de un brasat el colgue en terra.

Car: Déixela; si la chica té ganas de casarse.

Tona: Casarse? Ya li donaría yo a la dona que té ganas de casarse.

Cuatro marits, com he tingut yo, pa que sabera lo que son

pantalons! Si totes les dones me cregueren a mi, no anabem a deixar un camal de home sàns!

Pep: Tia Tona, que yo soc home y

Tona: A tu no, tu eres de l'atra part del poblè.

Car: Pero, per qué es la cremor?

Tona: Perque tinc unes gallines que treballen per a elles.

Pep: Per a elles?

Tona: Clar, ellés se ponen els hous y elles s' els menchen. Y lo chocant es que se menchen hasta les cascàres, perque ponen vaig a arrefregar els hous y ni rastre d' ells veig.

dre per una asera y m' en passe a l' atra.

Coll: Si, té raó; s' en passa a l' atra, pero es perque per l' atra vaig yo.

Chau: Pepet, entreume dins a pendre algo.

Car: Aném, pare.

Pep: Aném señor Chaume. (Agarren al baldat entrè Carmela y Pepet).

Chau: Adiós, Tona.

Tona: Adiós, tio Chaume, y aliviarse.

Chau: Gracias.

Car: Vostés peguen una miraeta así.

Pep: Eh, parella, molt de ojo, que se queden asoles!

Coll: Pa mi Tona, oli rasi no ni óldrela! (Mutis dreta, Pepet, Carmela, y Chaume).

COLLERO per el foro, porta un punchó en la ma

Coll: (La tia Tona así? Trona segura)

Tona: (Uy, Collero, mi sueño dorado)

Pep: Ha portat el punchó?

Coll: Así está; vine corrent.

Tona: Corrent tú? A quantevol li hui faries creure; pues si tú p' aca minar han de anar raere fente cosquerelles, en les pantorri lles!

Coll: Milacre, no ficara basa doña Chirivia.

Tona: Qué més prengueres tú, que mencharte una chirivia tan fresca com esta.

Coll: Qui yo? M' entraria flato.

Pep: Volen callar?

Tona: Má tu el carranc.

Coll: Adiós, simbomba!

Car: Pero ya están agarrats.

Coll: Aixó, vullguera ella, qu' estiguem agarrats.

Pep: A vore si resulta que vosté està enamorat de la tia Tona.

Coll: Qui yo? Pa mi com el oli rasi no, ni óldrela!

Car: No sería res d' extrañ que acabaren casantse els dos.

Tona: Yo en ell? Pero si el, veig vin-

COLLERO y TONA

Coll: Bueno, ya m' han deixat asoles en una cagarera.

Tona: Qué més prengueres tú, tindre una cagarera com yo.

Coll: Si, pa engabiarte.

Tona: Pa engabiarme? Entonses, per qué no t' en vas estant yo así?

Coll: Perque Carmela m' ha dit que pegue una miraeta. Y, tú, per qué no t' en vas.

Tona: Perque també m' ha dit que pegue una miraeta.

Coll: T' has quedat perque estic yo.

Tona: Lo mateix que tú; perque també estic yo.

Coll: Per tú? Ara aposta m' en vaig per no voret. (Inicia el mutis per el foro).

Tona: Y yo també m' en vaig, no vullc ni voret. (Igual que Collero).

Coll: (Tornant arere) Si no fora per que m' han dit que pegara una miraeta, m' en anaba.

Tona: (Igual que Collero) Si no fora per aixó, també m' en anaba, per que te tinc una rabia.

Coll: Rabia o cariño?

Tona Cariño a tú? No m'en queda.
Coll. Clar, entre els quatre marits l'has repartit tot per entregues, com les noveles.

Tona Calla, rabe pansit?
Coll. Rabe seré, pero no te lo comerás.

Tona Si tens tota la cara d'un mono.
Coll. Yo la de un mono, y tú, la de un porrito.

Tona Pues chico, en els meus temps ben hermosa qu'he segut, que tots en lo poble me dien «La Clavellinera».

Coll. Entones series clavellinera, pero hui no eres més que carchofera.

Tona Dignes, no es la meua cara un cromó?

Coll. Sí, un cromó, pero no m'angancharás.

Tona Tu lo qu'eres es un fadrí, ransi que no saps apresiar lo que val una dona.

Coll. Eo que val una dona? Per tu no done yo una garbeta d'herba.

Tona Pero aném a vore, qu'es un home en lo mon sinse una dona al costat? Un trastot?

Coll. Tens raó, un trastot, pero no m'angancharás.

Tona Dignes, no trobes de menos la companyia d'una femella en les nits d'hivern cuant te fiques asoles en lo llit? Que fas cuant tens fret?

Coll. Cuan tinc fret, me calfe en lo braser.

Tona Y cuan tens prop una dona del meu tipó y temple, no sents enséndret les galtes en calor?

Dignes, qué fas cuan tens calor?
Coll. Pues cuan mire a una dona del teu temple y m'entra calor.

Tona (Ansiosa) Qué?

Coll. Pues nade en la baseta del llavor.

Tona (Ni punchantlió se fa avant!)

Coll. (Ché, después de quatre ma-

rits encara esta frescota, encara):

Tona Días algo? (Arrimantse molt a ell)

Coll. Día que.

Tona Parla.

Coll. (Duetó entre abraçarla o deixarla) Qué m'en vaig a la baseta del llavor, perque ya me va entrant la calor.

Tona Vine así, tonto, aón estarás millor que al meu costat?

Coll. Pero...

Tona! Ayl.

Coll. Ay!

Tona Suspires?

Coll. Me s'ha apegat de tu.

Tona Perqu'estás enamorat.

Coll. Me se nota algo?

Tona Días?

Coll. Días que sí, Tona mía, lus donde el sol la toma, harmosísima paloma. Si es que cuatro maridos has tenido, yo me casaré contigo para haser «el quinto».

Tona Ay, qué alegría! Me vols molt?

Coll. Te vullc més que a la meua basconal.

Tona Chirigotero, grasió!

Coll. Boca de saria bonical. (Entusiasmat se peguen colzaetes, presentant colza emana)

PEPET que ix per la dreta

Tona Vaig a arreplegar els animals.

Coll. Después se vorém. Ayl.

Coll. Tinc que pegarte un mos en los morros!

Tona Adiós, pegalísal!

Coll. Adiós, lleterola dolísal!

Tona Aay! (Mutis foro suspirant)

Pep. Be, home, be, ni óldrela! Com el oli rasino.

Coll. Yo no volia, ché.

Pep. No ha dit que no s'acostaria a ella?

Coll. Eixa era l'ánimo, «pero como la mujer es foego y el hombre astopa, pues viene Escupido y puf, bofa!» (Mutis foro).